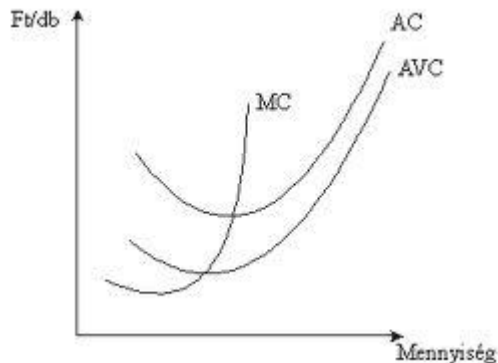

Pálinkamester képzés Önköltségképzés, költségszámítás

2019.03.09.

Önköltségszámítás, költséggazdálkodás

Bogóné Tóth Zsuzsánna
SZIE Élelmiszertudományi Kar
Élelmiszeripari GazdaságtanTanszék

Költségtani alapok

A vállalati tevékenység megvalósításához szükséges élő és holtmunka ráfordítások pénzben kifejezett összegét **költségnek** nevezzük.

A termék vagy szolgáltatás meghatározott mennyiségére vonatkoztatott költség az **önköltség**, míg az egységére vonatkoztatott költség a **fajlagos költség**.

Az összköltség és a kibocsátás hányadosa az **átlagköltség**, és a kibocsátás újabb egységének az előállításához szükséges többlet költség a **határköltség**.

Költséggazdálkodás

- **Jelentősége:**

A költségek ismerete nélkül nem lehet megállapítani, hogy az ármeghatározás helyes-e.

(az árak nyereséget vagy veszteséget tartalmaznak-e)

- **Célja:**

A költségek elkülönítése a különböző termékekre, szolgáltatásokra, időperiódusokra, szervezeti egységekre, valamint a költségek hatékony ellenőrzése a költségek korlátozásához és minimalizálásához.

A költséggazdálkodás jelentősége

Milyen előnyei lehetnek a
hatékony
költséggazdálkodásnak?

- Versenyképesebb termékek
- Jobb erőforrás elosztás
- Az egyes termékek és üzleti egységek teljesítményének jobb átláthatósága
- Nagyobb biztonság a döntéshozatalban

Melyek lehetnek az alacsony
hatásfokú költséggazdálkodás
következményei?

- Pénzügyi források elvesztése
- Hibás árképzés (piaci versenyhátrány, veszteség)
- Nem látható a költségcsökkentés lehetősége, helye
- A költségek esetleges növekedése
- A jövedelmezőség csökkenése

Költség fogalma

A megvásárolt erőforrásokat a vállalkozás különböző termékek előállítására, szolgáltatások nyújtására használja fel.

A termelésben/szolgáltatás nyújtásában **felhasznált erőforrások pénzben kifejezett értéke.**

Nemek szerint	Elszámolhatóság szerint	A termelés volumenváltozásához való viszonya szerint
Anyagjellegű költségek	Közvetlen, a költségviselők szerint elszámolható	Fix költségek
Személy jellegű ráfordítás	Közvetett, a költséghelyek szerint elszámolható	Változó költségek - Proporcionálisan változó - Degresszíven változó - Progresszíven változó
Értékcsökkenés		
Egyéb		

A költségek - nemük szerint

- **Anyagköltség
(anyag jellegű költségek)**

Anyagköltséget jelent a vállalkozás számára
- többek között - a termék előállításához felhasznált
nyersanyag, segédanyag,
a felhasznált üzemanyag, energia,
a megvásárolt félkész termék.

A költségek - nemük szerint

- **Bérköltség**
(Személyi jellegű költségek)

A bérköltség a dolgozóknak kifizetett **munkabérből**, **járadékaiból** és a béren kívüli juttatások összegéből tevődik össze.

A költségek - nemek szerint

- **Értékcsökkenés (amortizáció)**
- A vállalkozás tulajdonában lévő befektetett eszközök fizikai elhasználódása és korszerűtlenné válása következtében keletkező költség.
- Elszámolása kötelező – Számviteli törvény (épületek, gépek, berendezések, járművek stb.)

A költségek - nemek szerint

- **Egyéb költség**

Az előző három csoportba (anyag, bér, értékcsökkenés) nem sorolhatók be.

Lehetnek anyagjellegűek, mert pl. a munka során használt

- irodaszerek, papír, szakkönyvek, reprezentációs költségek,
- reklámköltségek, fűtés, világítás költségei is egyéb költségeknek számítanak.

A költségek – elszámolhatóságuk szerint

- **Közvetlen költségek**
- Az a költség, amelyről a felmerülés pillanatában megállapítható, hogy melyik termék/szolgáltatás miatt merült fel, melyiket milyen mértékben terheli.

A költségek – elszámolhatóságuk szerint

- **Közvetett költségek**

Azokat a költségeket tekintjük közvetett költségeknek, amelyről a felmerülés pillanatában egyértelműen csak a felmerülés helye (költséghely) állapítható meg, de a költségviselőt terhelő mérték nem.

A költségek – elszámolhatóságuk szerint

- A **közvetlen költségek** gazdasági szempontból egy meghatározott termékhez köthetők és kizárólag azon termékek esetében merülnek fel.
- Jellemzően a termelési-, szolgáltatási folyamat során merülnek fel, illetve a termékkel kapcsolatos marketing tevékenységekhez köthetők.
- A termék-, szolgáltatás gyártásának/nyújtásának megszüntetése esetén nem merülnek fel.
- A **közvetett költségek** gazdasági szempontból sosem csak egy, hanem több termékhez, szolgáltatáshoz kötődnek.
- Jellemzően a termelési, szolgáltatási-, illetve marketing funkciókon kívül esően merülnek fel.
- A termék gyártásának, illetve a szolgáltatás nyújtásának megszüntetése esetén is felmerülnek.

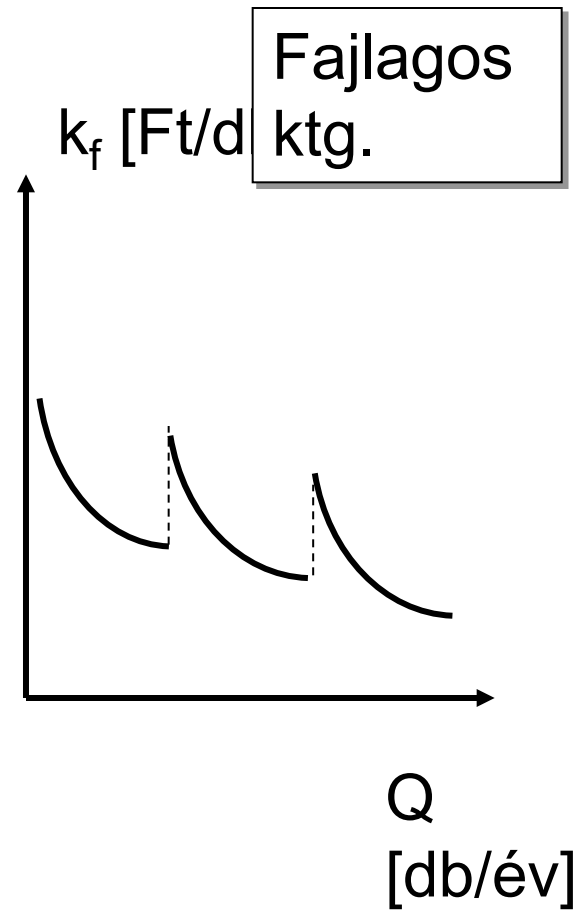
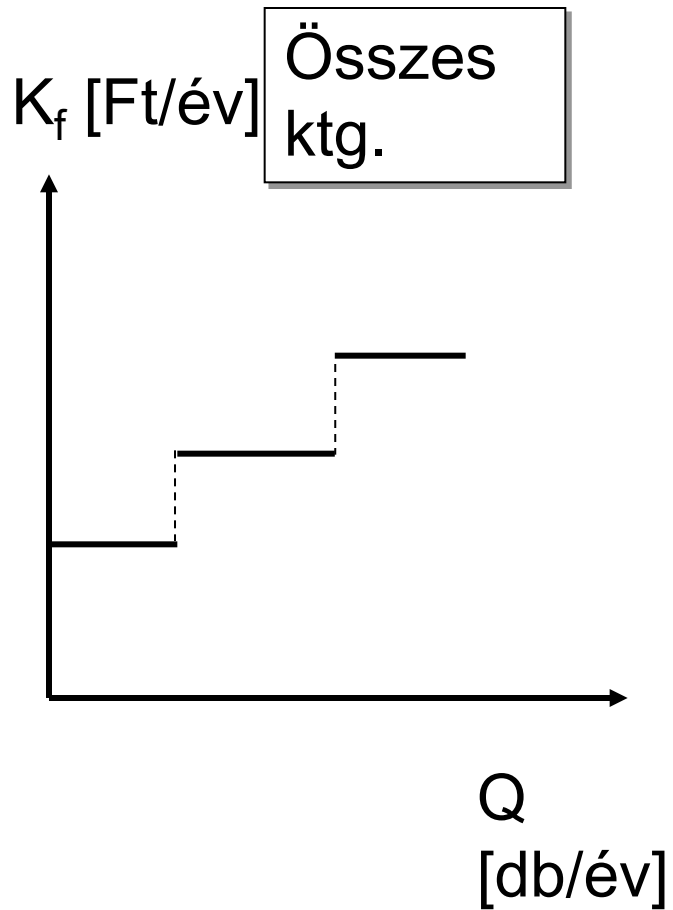
A költségek – a termelés volumenváltozásához való viszonyuk szerint

Fix költségek

- összegükben viszonylag állandóak,
- **viszonylag függetlenek a termelés mennyiségének változásaitól**
- egy meghatározott termelési mennyiségen belül ezek a költségek nem változnak.

(épület, karbantartó műhely felszerelése, gépek, stb.)

Fix költség

Változó költségek

- **Proporcionálisan (lineárisan) változó költségek**

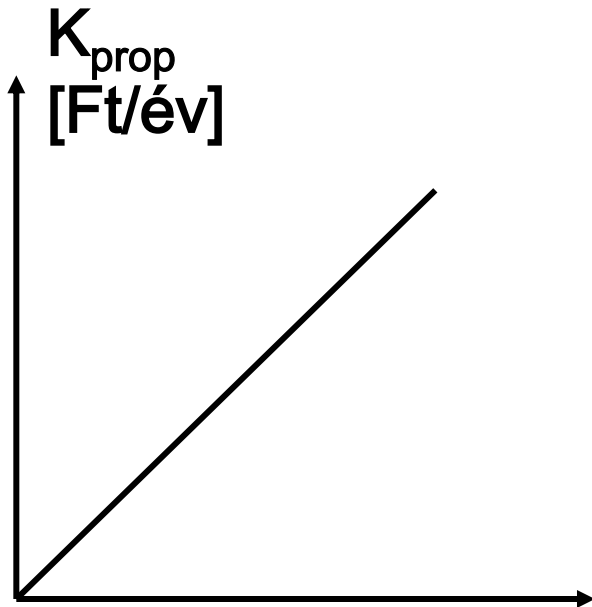
A proporcionálisan változó költségekre az a jellemző, hogy **pontosan ugyanolyan mértékben változnak, mint amilyen mértékben a termelés volumene változik.**

Ha a termelés volumene 10%-kal változik, a lineárisan változó költségek is közelítőleg 10%-kal fognak változni.

- A proporcionális költségek alkotják az **önköltség döntő részét.**

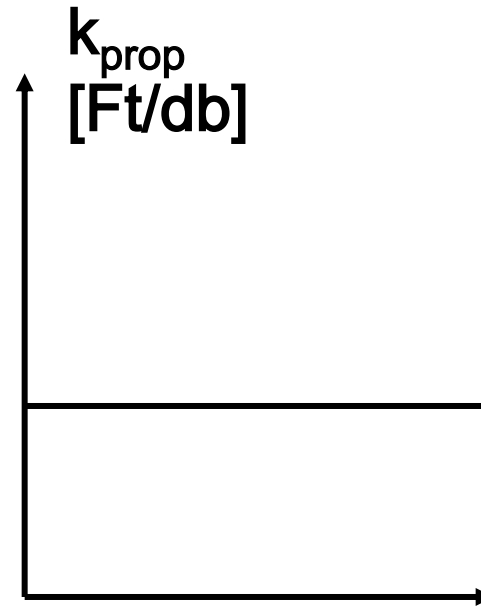
(alapanyag, nyersanyag, segédanyag, csomagolóanyag)

Lineárisan változó (proporcionális) költség

f [b/év]

Összes
változó
ktg.

Q

Fajlagos
változó
ktg.

Változó költségek

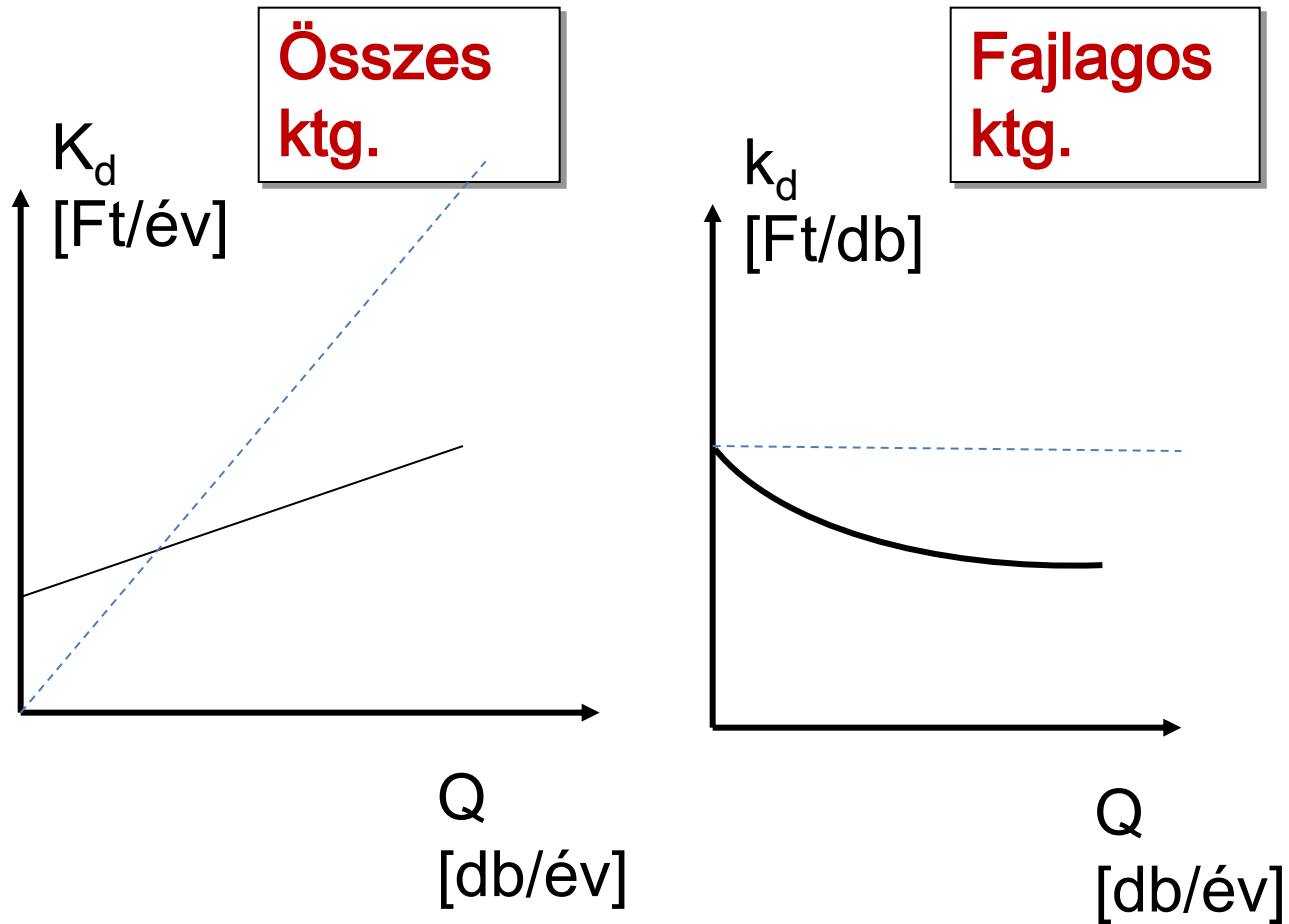
- **Degresszíven változó költségek**

A degresszíven változó költségekre az a jellemző, hogy a termelés volumenének megváltozásával ezek **a költségek** is változnak, de a **változás mértéke nem éri el a termelés változásának mértékét.**

- A termelés növekedésével **termékegységre vetítve csökkennek**, azaz önköltségcsökkentő hatásúak.
- **Viszonylagosak**, mert bizonyos volumennövekedés esetén megváltoznak és progresszívvá válhatnak.
- **Arányuk jelentős az önköltségben**, ez kedvező.

(Berendezések fenntartási költsége, alapbér, munkavédelmi költség)

Degresszív költség

Változó költségek

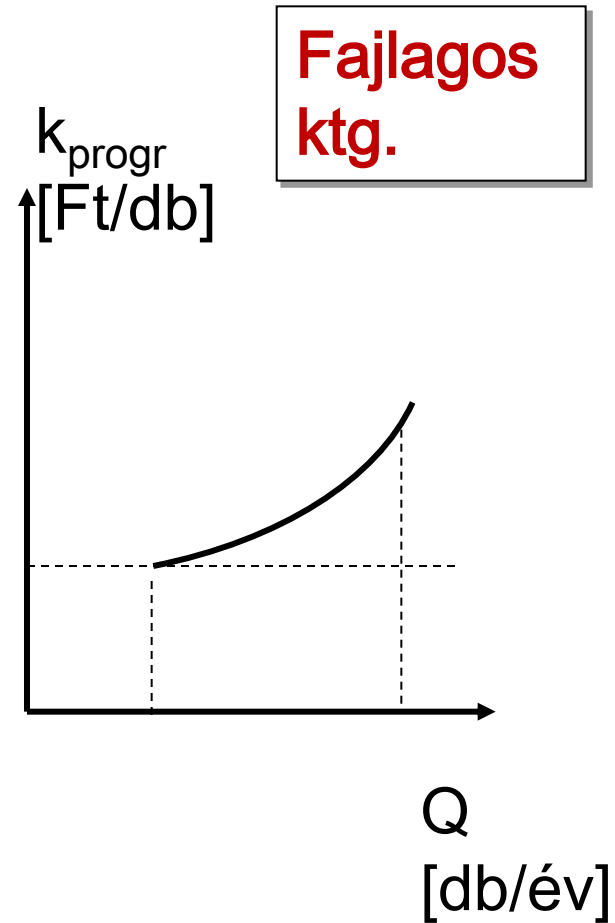
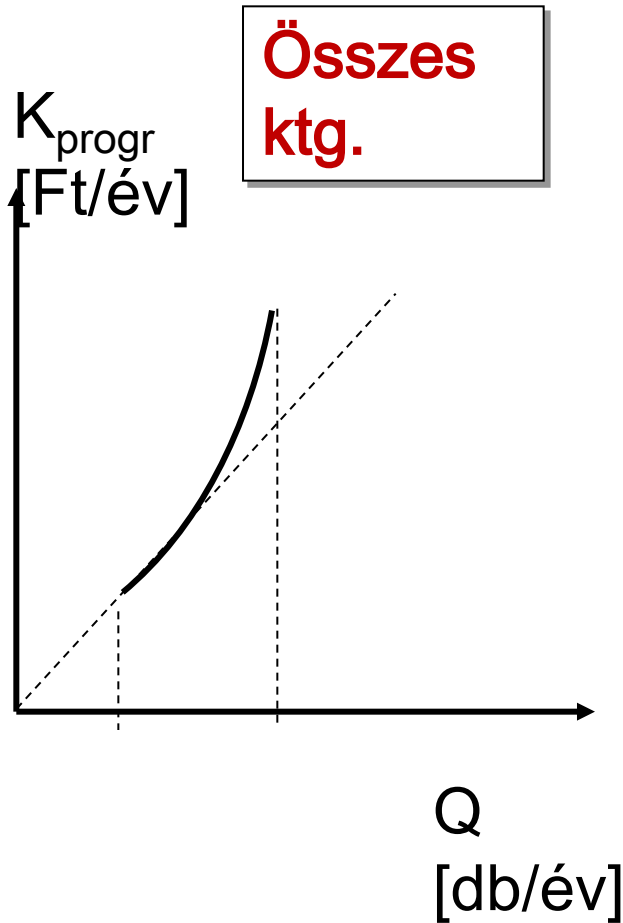
- **Progresszíven változó költségek**

A progresszíven változó költségekre az a jellemző, hogy a termelés volumenének változására nagyobb mértékben reagálnak.

A progresszív költségek változásának mértéke mindig nagyobb, mint a termelés volumenének változása.

(Túlórák bérköltsége, esetleges pótlékok, karbantartási költség)

Progresszív költség

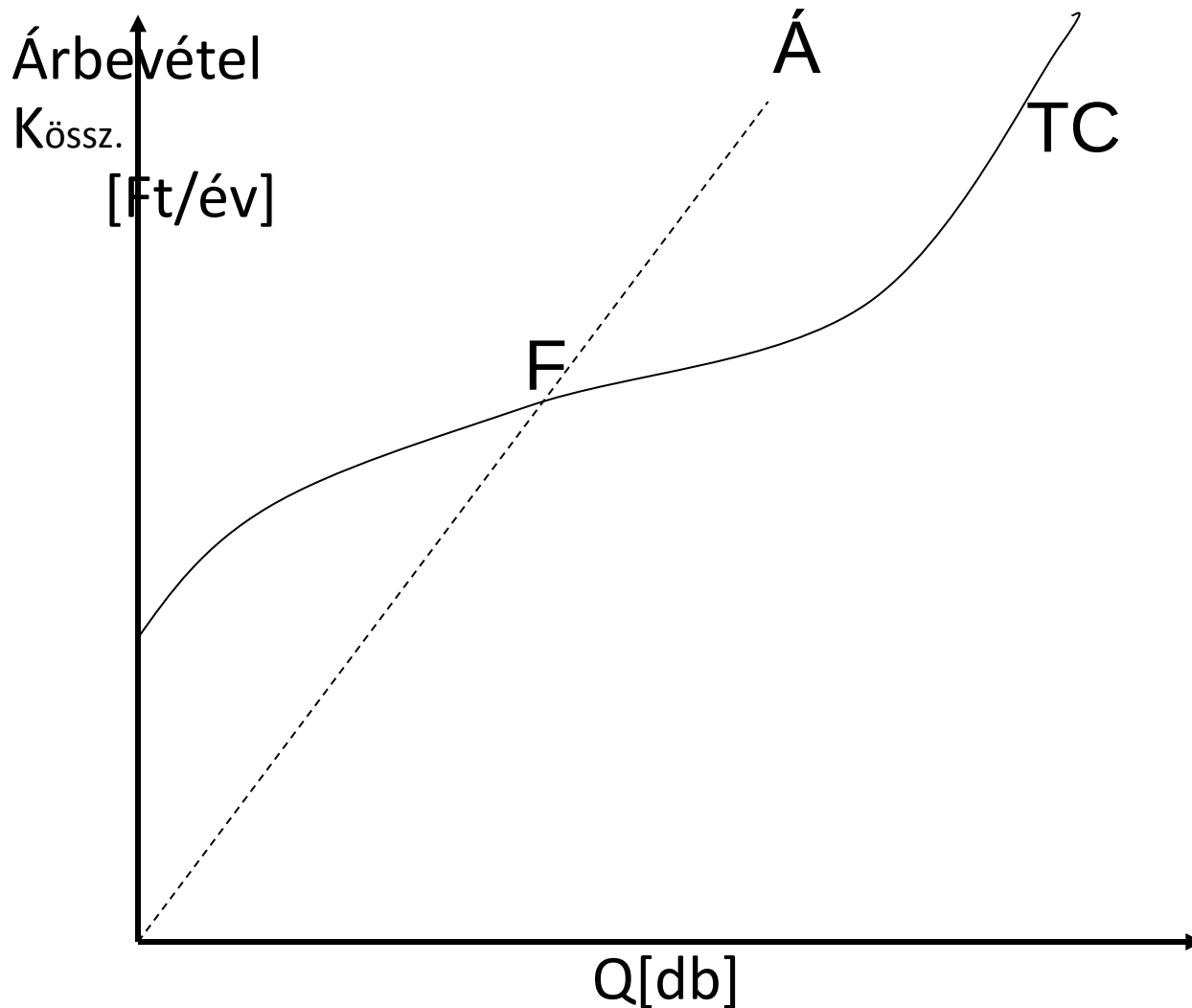
Progresszív költség

- A termelt mennyiség változásának arányánál **nagyobb arányban változik** a költség.
Többnyire valamilyen zavar, túlfeszített működés következménye. Túlóráztatás, éjszakai pótlék, gépek túlterhelése miatti javítási költség.
- Progresszív költségek **aránya kicsi**.

Általános alakú összköltség függvény

- A valóságban az előzőkben említett költségfajták egyidejűleg léteznek és hatnak egymásra.
- $\bar{A}$ = árbevétel
- K = költség
- F = fedezeti pont

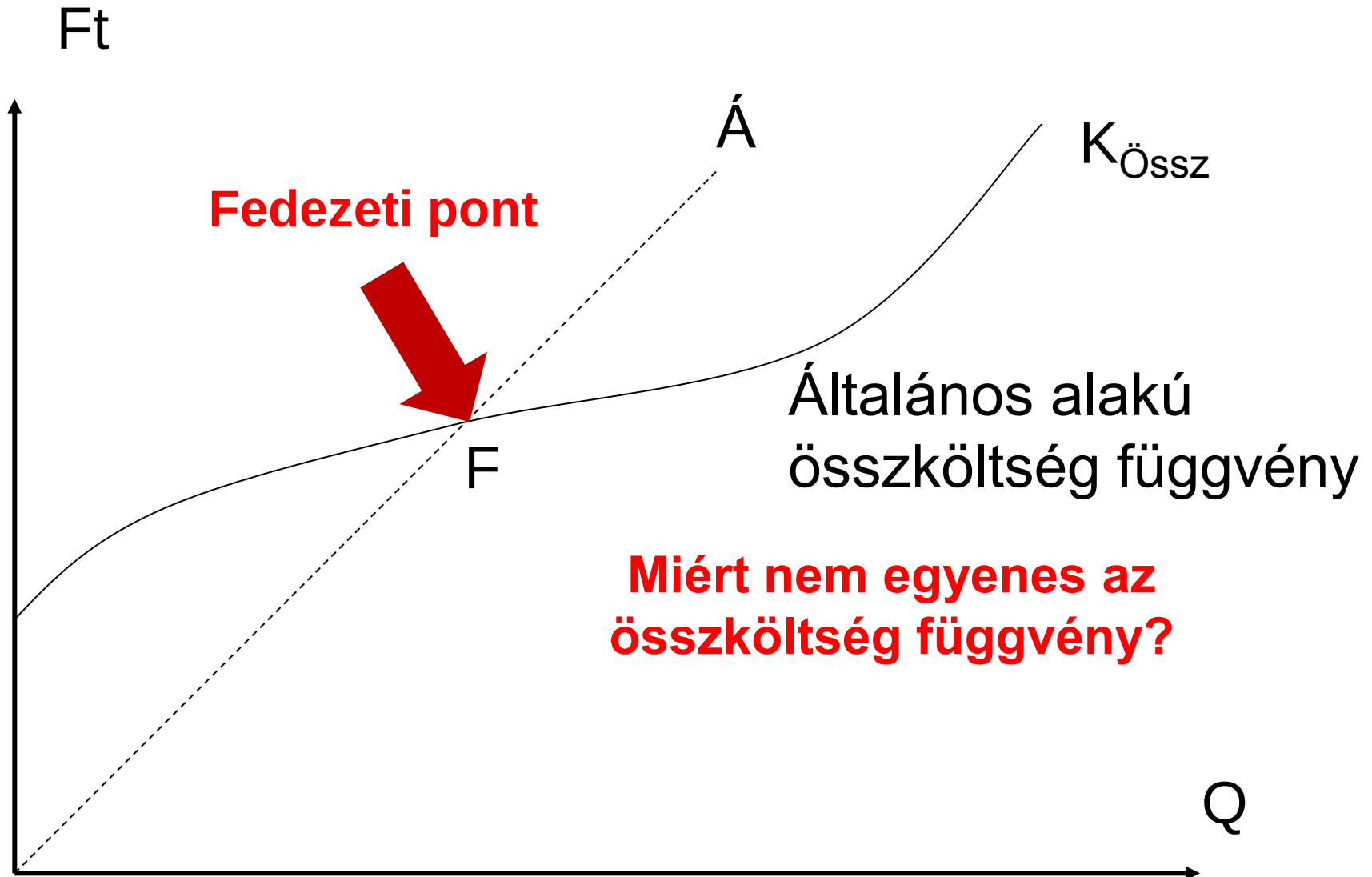
Általános alakú összköltség függvény

Általános alakú önköltség függvény

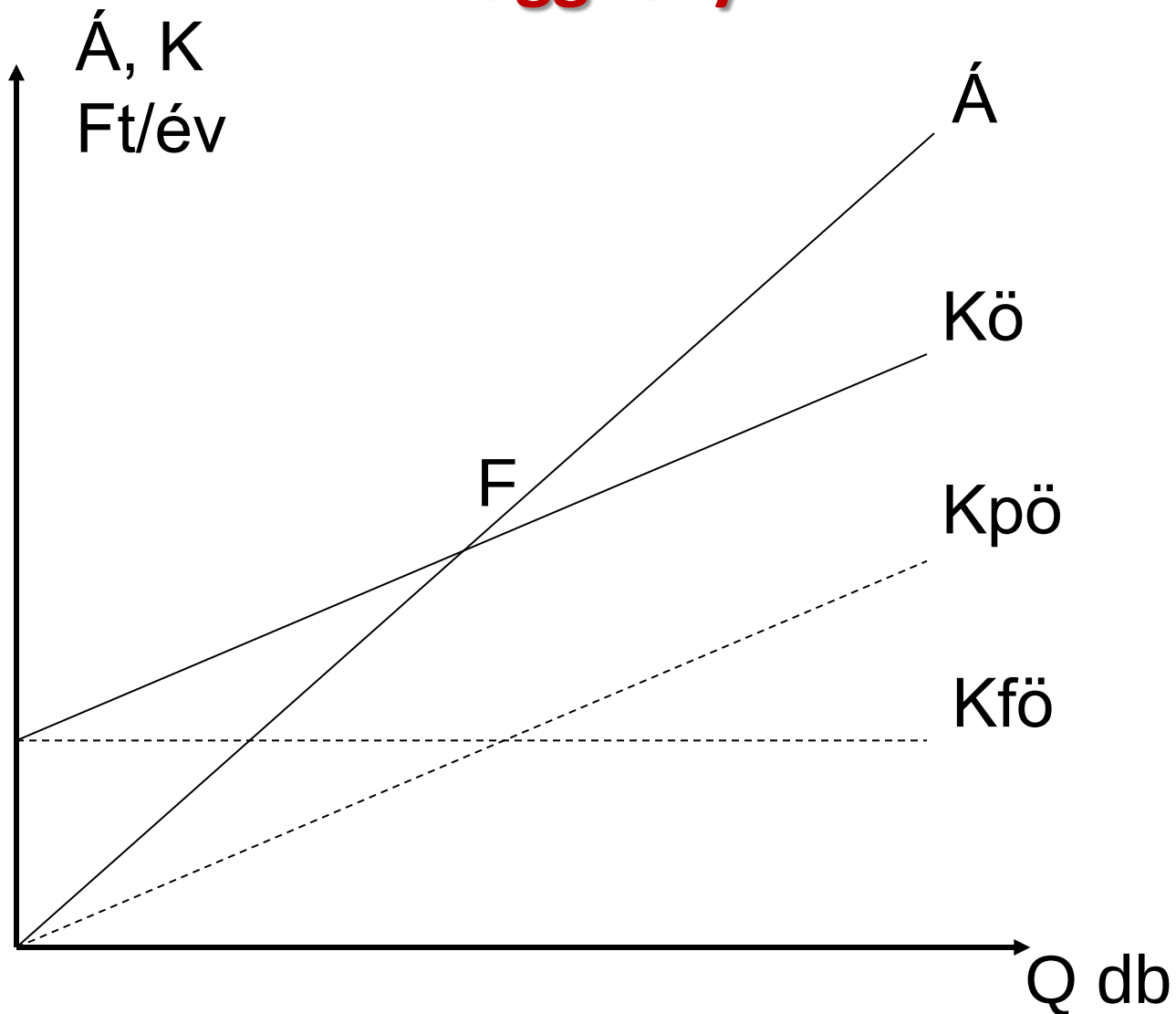
- Önköltség görbe **nem indulhat ki az origóból**, mert a kiépített kapacitás fenntartása nulla termelés esetén is költséget okoz (bérleti díjak, vagyon őrzése, stb).
- A **kapacitáskihasználás alacsony** szintjén **magasak a költségek**. Növekszik a termelés, a proporcionális és a degresszív költségek kerülnek túlsúlyba, ami degresszív költségnövekedést okoz.
- Az optimális **középső szakaszból** tovább **fokozva** a termelést a vállalat **progresszív zónába** kerül (túlfeszítettség). Mindezek következtében a költségek növekedési üteme meghaladja a termelésnövekedés ütemét.

Költségek

- A **gyakorlat** egyszerűsített számítást tesz szükségessé, így költséggörbék helyett **lineáris költségfüggvényekkel** dolgozunk.
- Az önköltségszámítás nem választja szét az állandó és a változó költségeket.
- Az önköltségben csak a **proporcionális** költségek ismerhetők fel egyértelműen, ezek mindig **közvetlenül elszámolható költségek**.

Lineáris árbevételi és összköltség függvény

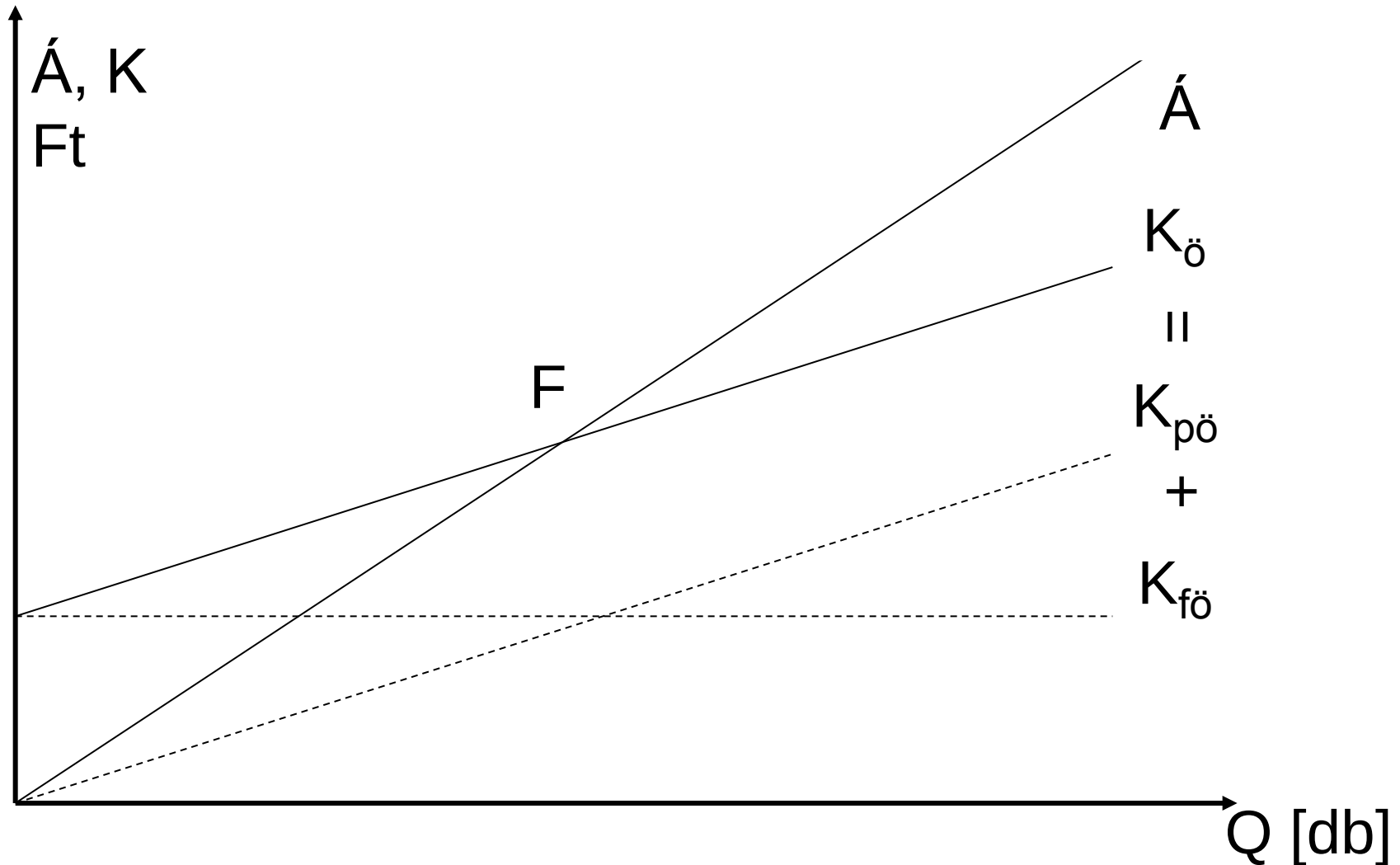

ÁKFN-struktúra

- Árbevétel
- Költség
- Fedezet
- Nyereség

Egyszerűsítés

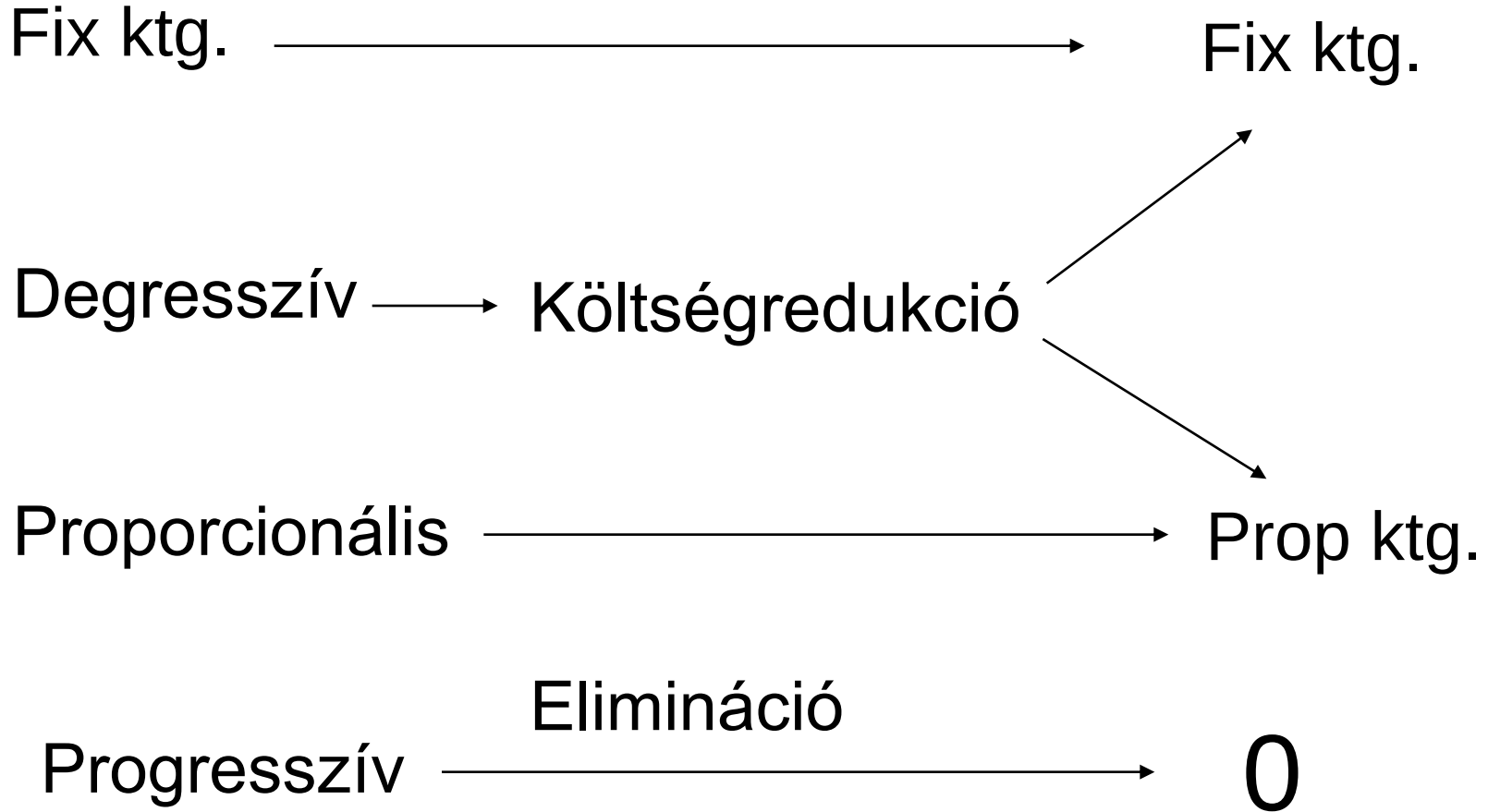
- Lineáris költségfüggvénnyel számolunk

Hogyan lesz lineáris a költségfüggvényünk?

- Transzformáció
- „Költségredukció” eljárással
- A költségek típusainak számát csökkentjük

Költségredukció

Miért tehetjük meg?

Mert:

Árbevétel: lineáris

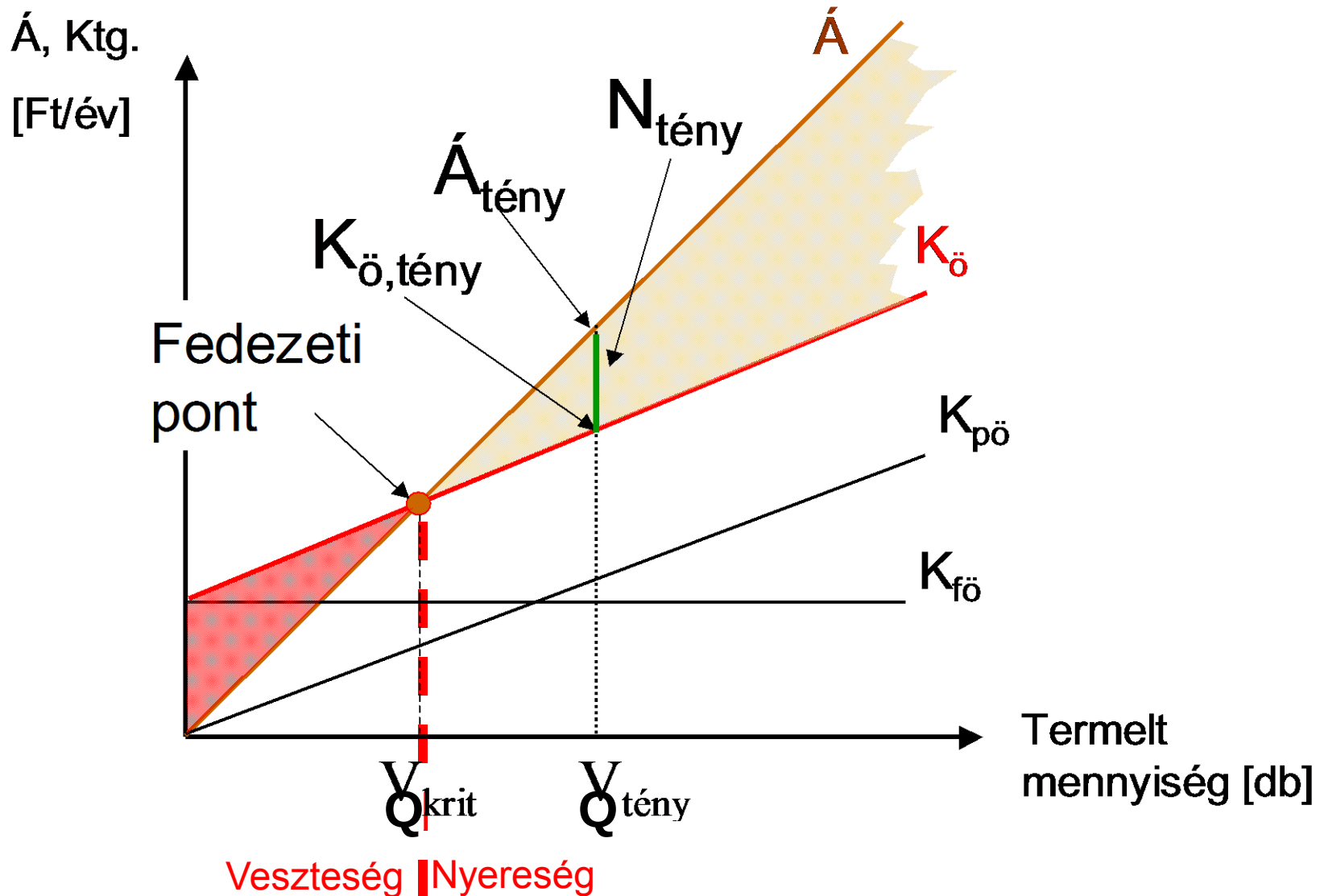
Összes **proporcionális** költség: lineáris

Különbözetük: **fedezet**

$$F = \hat{A} - K_{\text{prop}}$$

A fedezet is lineáris.

ÁKFN-modell grafikus ábrázolása

Mi a fedezet?

„Fedezetet nyújt” a **fix költségre** és a **nyereségre** (ha a fix költségeket már elérte a fedezet szintje).

$$F = K_{\text{fix}} + N$$

$$N = \acute{A} - K_{\text{össz}} = \underbrace{\acute{A} - (K_{\text{prop}} + K_{\text{fix}})}_F = F - K_{\text{fix}}$$

Fedezeti számítások

- Fedezeti ponthoz tartozó árbevétel

$$\dot{A}_{\text{fedezeti}} = \dot{A}_{\text{tény}} - \left(\dot{A}_{\text{tény}} \times \frac{N_{\text{tény}}}{F_{\text{tény}}} \right)$$

Alkalmazási lehetőségek 1.

A termelés mennyiségében bekövetkezett változások költség és nyereség konzekvenciáinak vizsgálata.

ÁKFN – modellel

Megnevezés	Alaphelyzet	+10%
Mennyiség	5.000	5.500
Árbevétel	600.000	660.000
- Prop. költség	400.000	440.000
Fedezet	200.000	220.000
- Fix költség	200.000	200.000
Nyereség	0	20.000

Fedezeti pont képlettel

Az a termelési volumen, amelynek árbevétele egyenlő az összköltséggel.

$$F = \frac{K_f}{f} = \frac{200.000}{40} = \mathbf{5.000 \text{ db}}$$

F= Fedezeti ponthoz
tartozó termelési volumen

K_f= fix költségek

f= egységnyi fedezet

$$\frac{(\dot{A} - K_{\text{prop}})}{Q}$$

Példa

- A termék piaci ára: 3600 Ft/db
- Proporcionális költségek: 2100 Ft/db
- A vállalkozás fix költségei: 22.500.000 Ft
- Számítsa ki, hogy mekkora termelésnél lesz a vállalkozás fedezeti pontja!

Megoldás

$$F = \acute{A} - K_{\text{prop}} = 3600 - 2100 = 1500 \text{ Ft/db}$$

Ha egy terméknek 1500 Ft akkor mennyit kell gyártanunk?

$$F = \frac{K_f}{f} = \frac{22.250.000}{1500} = 15.000 \text{ db}$$

Ellenőrzés

- Árbevétel 54.000.000 Ft
(15.000 db x 3600 Ft/db)
- Proporcionális költségek: 31.500.000 Ft
(15.000 db x 2.100 Ft/db)
- Fedezet: 22.500.000 Ft
(54.000.000 Ft – 31.500.000 Ft)
- Fix költségek 22.500.000
- Nyereség: 0
(22.500.000 Ft – 22.500.000 Ft)

Alkalmazási lehetőségek 2.

Maximális árengedmény megállapításához

Határár

Ha a termelési volumen a fedezeti ponton túl van, akkor az árengedménnyel a proporcionális költségek szintjéig lehet lemenni.

$$\text{Határár} = \text{Á} \times \frac{K_{\text{fix}}}{F}$$

Példa

- Egy vállalkozás árbevétele 27.000.000 Ft
- Proporcionális költségei 12.000.000 Ft
- Fix költségei 6.000.000 Ft
- Számítsa ki, hogy mekkora árbevételt kell a vállalkozásnak megvalósítani, hogy költségeit fedezze!

Megoldás

$$\text{Határár} = \dot{A} \times \frac{K_{\text{fix}}}{F}$$

$$F = \dot{A} - K_{\text{propössz}} = 27 \text{ M} - 12 \text{ M} = \mathbf{15 \text{ M}}$$

$$\text{Határár} = 27 \text{ M} \times \frac{6 \text{ M}}{15 \text{ M}} = \mathbf{10\,800\,000 \text{ Ft}}$$

20%-kal növeltük a volument

		r	Bázisévi termelés 1000 palack	Tervév 1200 palack
Közvetlen ktsg (EUR)	Prop.	1	4.000	$4000 \times 1,2 (20\%) = 4.800$
Rezsiköltség	Deg.	0,4	1.000	$1000 \times 1,08 (8\%) = 1.080$
	Prog.	1,8	300	$300 \times 1,36 = 408$
	Fix.	0	1.500	1.500
Összktsg. (EUR)			6.800	7.788
Árbevétel (12EUR/palack)			12.000	14.400
Nyereség			5.200	6.612
Önköltség (EUR/palack)			6,8	6,49

20%-kal növeltük a volument+ 200 EUR fix ktg emelkedés

		r	Bázisévi termelés 1000 palack	Tervév 1200 palack
Közvetlen ktsg (EUR)	Prop.	1	4.000	$4000 \times 1,2 \text{ (20\%)} = 4.800$
Rezsiköltség	Deg.	0,4	1.000	$1000 \times 1,12 \text{ (8\%)} = 1.080$
	Prog.	1,8	300	$300 \times 1,36 = 408$
	Fix.	0	1.500	1.700
Összktsg. (EUR)			6.800	7.988
Árbevétel (12EUR/palack)			12.000	14.400
Nyereség			5.200	6.412
Önköltség (EUR/palack)			6,8	6,65

Alkalmazási lehetőségek 2.

Termékek eltérő költségviselő képességének vizsgálata

Rugalmas árképzés

A magasabb áron értékesíthető termékek ára fedezheti az összes fix költséget és a tervezett nyereséget.

Alkalmazási lehetőség 3.

- Termékek gazdaságossági sorrendjének meghatározása, optimális termékösszetétel kialakítása

Mutatók:

- Fajlagos fedezet abszolút összege(**f**)
- Fedezeti % = $\text{fedezet} / \text{Ár}(\%)$
- 1 normaóra (vagy egységnyi alapanyagra) jutó fedezet – ha korlátozottak a termelési lehetőségek

Példa

Megnevezés	„A” termék	„B” termék	„C” termék
Piaci igény (l)	10 000	8 000	6 000
Eladási ár (Ft/l)	500	600	1 000
Prop. ktsg. (Ft/l)	290	240	480
Normaóra (nó/db)	3	5	10

Fel nem osztott fix költségek: 5 060 000 Ft

Kapacitás: 110 000 normaóra

?

1. Állítsuk össze a vállalkozás nyereség szempontjából optimális termelési programját a kapacitás teljes kihasználását figyelembe véve!
2. Az optimális termelési program alapján határozzuk meg a vállalkozás fedezeti összegét!

Megoldás

Megnevezés	„A” termék	„B” termék	„C” termék
Eladási ár (Ft/l)	500	600	1 000
Prop. költség (Ft/l)	290	240	480
Fedezet (Ft/l)	(500-290) 210	(600-240) 360	(1000-480) 520
Fedezeti %	(210/500) 42%	(360/600) 60%	(520/1000) 52%
1 normaóra jutó fedezet	(210/ 3 óra) 70Ft	(360/5) 72 Ft	(520/10) 52 Ft

Rangsor (1 normaórára eső fedezet alapján)

B-A-C

A szűk kapacitás miatt az 1 normaóra eső fedezeti összeg alapján kialakult sorrendben kell kielégíteni.

Így az optimális program:

B termék terv:8000 l	8000 db x 5 óra	40 000 nó
A termék terv:10000 l	10 000 db x 3 óra	30 000 nó
C termék terv:6000 l	40 000 nó / 10 nó = 4 000 db	40 000 nó
Összesen		110 000 nó

C termék mennyiségének meghatározása:

$$\begin{aligned} &\text{Összes nó} - (\text{B} + \text{A termék normaóra}) = \\ &110\,000 \text{ nó} - (30\,000 + 40\,000) = \mathbf{40\,000 \text{ nó}} \end{aligned}$$

$$40\,000 \text{ nó} / 10 \text{ nó} = \mathbf{4\,000 \text{ db}}$$

Az optimális program alapján tervezhető fedezeti összeg és eredmény:

A termék (10 000 l x 210 Ft)	2 100 E Ft
B termék (8 000 l x 360 Ft)	2 880 E Ft
C termék (4 000 l X 520 Ft)	2 080 E Ft
Fedezeti összeg Σ	7 060 E Ft
Fix költségek	- 5 060 E Ft
Eredmény	2 000 E Ft

Önköltségszámítás

Az **önköltség** az ipari termék, termékcsoporth, technológiai folyamat, szolgáltatás, teljesítmény **egységére jutó költsége**. Mértékegysége Ft/db, Ft/l, Ft/palack, stb.

Az **önköltség-számítás** → kalkuláció

- előkalkuláció
- közbenső kalkuláció
- utókalkuláció

Önköltségszámítás tárgya

Az önköltségszámítás tárgya:
(a kalkulációs egység) **amire**
az önköltségszámítás irányul,
lehet:

- termék
- termékcsoporth
- technológiai folyamat
- szolgáltatás

Önköltségszámítás tárgya

1. Termék: a termelési folyamatban létrejött társadalmi szükséglet kielégítésére alkalmas dolog.

A termék készütségi foka alapján lehet:

- Késztermék
- Félkész termék
- Befejezetlen termelés

- **Késztermék**: minden technológiai műveleten átesett, a raktárba késztermékként bevételezték, megfelel a minőségi és egyéb paramétereknek, illetve késztermékként értékesíthető raktárra történő vétel nélkül is.
- **Félkész termék**: összefüggő technológiai műveletsoron átesett, a raktárba félkész termékként bevételezték, a rá vonatkozó minőségi és egyéb paramétereknek megfelel, de a vállalkozáson belül továbbfelhasználásra kerül.
- **Befejezetlen termelés**: az a termék, amely megmunkálás alatt van és legalább egy számottevő technológiai műveleten átesett. (Idetartoznak az év végén ki nem számlázott szolgáltatások teljesítményei is.)

Önköltségszámítás tárgya

2. Termékcsoport:

Fogalma: egy gyártási ághoz

Tartozó rokontermékek összessége,

amelyek olyan közös ismérvekkel

(azonos alapanyag, azonos kivitelezési mód)

rendelkeznek, amelyek alapján a nem lényegesen eltérő költségigényük egyenértékszámokkal, vagy más hasonló kalkulációs módszerekkel kifejezhető

Önköltségszámítás tárgya

3. Technológiai folyamat:

Önköltségszámítást tekintve olyan művelet, tevékenység, amely a termék gyártása folyamán felmerül, s ennek önköltségét határozza meg.

Önköltségszámítás tárgya

- **4. Szolgáltatás:**

A külső megrendelők részére végzett szolgáltatások, a társüzemi szolgáltatások (javító, karbantartó tevékenység), valamint a saját vállalkozásban végzett beruházások és felújítások tartoznak.

Fogalma: A **szolgáltatás** olyan, kézzel nem fogható eredményű munkavégzés vagy jogosultság, mely annak fogadója vagy élvezője számára értékkel bír.

Az önköltségszámítás módszere

Az önköltségszámítás módszere azt határozza meg, hogy **a költségeket hogyan rendeljük a kalkulációs egységhez.**

- Osztókalkuláció
- Pótlékoló kalkuláció
- Vegyes kalkuláció
- Normatív kalkuláció

Osztókalkuláció

Az osztó kalkuláció olyan módszer, ahol a költségeket a termelés (az elkészült termékek) mennyiségével elosztva határozzuk meg az önköltséget.

Ez a kalkulációs módszer azokban az ágazatokban alkalmazható, ahol csak egyfajta terméket vagy rokon termékeket gyártanak.

Osztókalkuláció

- Az osztó kalkuláción belül két eljárást különböztetünk meg:
- **Egyszerű osztó kalkulációt:** csak egynemű, egyfajta termék előállítására esetén alkalmazható.
- **Egyenértékszámú osztó kalkuláció:** azonos technológiával hasonló fajtájú, de méretben és minőségben vagy formában eltérő terméket gyártanak.

Osztókalkuláció

- **Egyszerű osztó kalkuláció**

Befejezett termelés összes költsége

Befejezett termelés mennyisége

Pl:

Összes költség (TC): 20 M Ft

Termékmennyiség(Q): 100 000 db

$$\frac{45.000.000}{100.000} = 450 \text{ Ft/db}$$

100.000

Osztókalkuláció

Egyenértékszámos osztó kalkuláció

Módszer lényege:

- Vezérgyártmányt választunk ki
- Valamely közös tulajdonság alapján átszámítjuk a többi terméket a vezértermékre. Átszámítási kulcs, hasonló termékeket közös nevezőre hozzuk, s ezt egyenértékszámnak nevezzük.

Egyenértékszámos osztó kalkuláció

- Három féle kiszerezésben gyártunk sört:
- A: 10.000 db 0,33 l-es
- B: 5.000 db 5 dl-es
- C: 1.000 db 1l-es
- Összes költségünk: 204.000 e Ft
- Számítsuk ki az egyes kiszerezések önköltségét!

Egyenértékszámos osztókalkuláció

Összes ktg: 204.000 Ft

	A	B	C
Q	1000 db	5000 db	1000 db
	0,33 l	0,5 l	1 l
Egyenérték- szám	0,66	1	2
Vezérgyárt- mányban kifejezve	10000 db x 0,66 = 6600 db	5000 db	1000 db x 2 = 2000 db

- Kiszerezés

- Arány

- SumQ=13600 db

Önköltség: 3.400.000 Ft/13.600db=

250 Ft/db

- A= 250 Ft/db x 0,66 = 165 Ft/db

- B= 250 Ft/db x 1 = 250 Ft/db

- C= 250 Ft/db x 2 = 500 Ft/db

Pótlékoló kalkuláció

A **pótlékoló kalkuláció** azt jelenti, hogy a terméket, termékcsoporthat, szolgáltatást terhelő

- **közvetlen költségeket** a felhasználáskor elszámoljuk a konkrét termékre, termékcsoporthat, szolgáltatásra
- **közvetett költségeket** pedig először a felmerülés helyén gyűjtjük össze és valamilyen **vetítési alap segítségével osztjuk szét** azokra a termékekre, amelyek a költséghely szolgáltatásait igénybe vették.

Pótlékoló kalkuláció

- Pótlékkulcs kiszámítása:

Felosztandó költség

Vetítési alap

Vetítési alap: pl.: közvetlen és közvetett költségek aránya

Pótlékoló kalkuláció mintafeladat

Termék	Közvetlen önköltség Ft/db	Q db	Termék összes közvetlen költsége
A	360	12 e	$360 \times 12 \text{ e} = 4.320 \text{ e Ft}$
B	320	10 e	$320 \times 10 \text{ e} = 3.200 \text{ e Ft}$
C	160	20 e	$160 \times 20 \text{ e} = 3.200 \text{ e Ft}$
			$\Sigma 10.720 \text{ e Ft}$

- Közvetett összes költség: 2.680 e Ft
- Pótlékkulcs: $2.680 \text{ e Ft} / 10.720 \text{ e Ft} = 0,25 \longrightarrow 25 \%$
- Teljes önköltség egyes termékekre:
- A $360 \times 1,25 = 450 \text{ Ft/db}$
- B $320 \times 1,25 = 400 \text{ Ft/db}$
- C $160 \times 1.25 = 200 \text{ Ft/db}$

Normatív kalkuláció

- Normatív kalkuláció esetén az érvényben lévő normák és az **általános költségek tervszámai** alapján állapítjuk meg a termékek norma szerinti önköltségeit: **alapkalkulációt** készítve. A következő időszakban teljes kalkuláció helyett csak a terméknorma szerinti önköltségtől való +- eltéréseket figyelik és rögzítik.
- Normatív kalkulációt **elsősorban tömeggyártás** vagy sorozatgyártás esetén célszerű alkalmazni.

Normatív kalkuláció

- Normatív kalkuláció esetén az érvényben lévő normák és az **általános költségek tervszámai** alapján állapítjuk meg a termékek norma szerinti önköltségeit: **alapkalkulációt** készítve. A következő időszakban teljes kalkuláció helyett csak a terméknorma szerinti önköltségtől való +- eltéréseket figyelik és rögzítik.
- Normatív kalkulációt **elsősorban tömeggyártás** vagy sorozatgyártás esetén célszerű alkalmazni.

- Az önköltségszámítás részletes rendjének kialakítása a **vállalkozások feladata**.
- Számviteli Törvény szabályozza
- A Vállalati Önköltségszámítási Szabályzatban **rögzítik** az adott ágazat sajátosságainak megfelelő **önköltségszámítási rendszert**.

A vállalat Önköltségszámítási Szabályzata a következőket tartalmazza:

1. Az önköltségszámítás tárgyát, a kalkulációs egységet
2. A költségtényezők tagolását
3. Kalkulációs módszert
4. A költségelszámolás és költségfelosztás menetét és az általános költségek vetítési alapját
5. A kalkulációs időszakot
6. Utókalkuláció bizonylati rendjét (feldolgozás, tárolás, megőrzés)
7. Adatokért, szolgáltatásért és ellenőrzésért felelős munkaköröket
8. Az utókalkulációt, mint a vállalkozás fontos bizonylatát 5 évig meg kell őrizni.

Az utókalkuláció sémája

Sorszám	Megnevezés	Összeg
1.	Közvetlen anyagköltség	
2.	Közvetlen bérköltség	
3.	Közvetlen bérek járulékai	
4.	Gyártási különköltség	
5.	Értékesítési különköltség	
6.	Egyéb közvetlen költség	
7.	Közvetlen önköltség (1+2+3+4+5+6)	
8.	Üzemi általános költség	
9.	Szűkített önköltség (7+8)	
10.	A vállalkozás központi irányításának költségei	
11.	Elkülönített költségek	
12.	Teljes önköltség (9+10+11)	

A költségek - nemük szerint

- **Anyagköltség
(anyag jellegű költségek)**

Anyagköltséget jelent a vállalkozás számára
- többek között - a termék előállításához felhasznált
nyersanyag, segédanyag,
a felhasznált üzemanyag, energia,
a megvásárolt félkész termék.

Az utókalkuláció sémája

Sorszám	Megnevezés	Összeg
1.	Közvetlen anyagköltség	
2.	Közvetlen bérköltség	
3.	Közvetlen bérek járulékai	
4.	Gyártási különköltség	
5.	Értékesítési különköltség	
6.	Egyéb közvetlen költség	
7.	Közvetlen önköltség (1+2+3+4+5+6)	
8.	Üzemi általános költség	
9.	Szűkített önköltség (7+8)	
10.	A vállalkozás központi irányításának költségei	
11.	Elkülönített költségek	
12.	Teljes önköltség (9+10+11)	

Közvetlen bérköltség és járulékai

- **Közvetlen bérköltségek** - a termék előállításán dolgozók munkabére.
- Teljesítménybér, vagy időbér
- Illetve ide tartozik a kiegészítő fizetés (FSZ, FÜ), és a bérpótlék (éjszakai, veszélyességi, stb.)

Minimálbér, bérminimum (Ft)

	2017		2018	
	Minimálbér	Bérminimum	Minimálbér	Bérminimum
Brutto	127.500	161.000	138.000	180.500
Netto	84.787	107.065	91.770	120.033
Munkaadó ktg-e	157.463 (22+1,5%)	198.835	166.980 (19,5+1,5%)	218.405

Közvetlen bérek járulékai

- A bérjárulékot, a kiegészítő fizetéseket, bérpótlékokat és a kalkulált bérelemet terhelő társadalombiztosítási járulék

2019-ben munkaadó által fizetendő közterhek:

- Szociális hozzájárulási adó: 19,5%
- Szakképzési hozzájárulás : 1,5%

Munkavállaló által fizetendő járulékok:

- Egészségbiztosítási és munkaerőpiaci járulék:8,5%
- Nyugdíjjárulék:10%
- SZJA:15%

Gyártási különköltség

- A termék előállításánál felhasznált speciális készülékeknek, szerszámoknak, mintáknak, különleges gyártóeszközök díja
- Találmányi díjak, a licencdíjak, a kifizetett szakértői díjak, újítási díjak
- Helyszíni szereléssel, beépítéssel, a szolgáltatásnyújtással kapcsolatban felmerült kiszállási és utazási költségek, stb.

Értékesítési költség

- Egy-egy **vevő konkrét igénye nyomán** jelentek meg és a termékre közvetlenül ráterhelhetők. Ha pl. valamelyik vevőknek különleges csomagolási igénye van, esetleg egy pótlólagos minőségi ellenőrzést kér stb.
- Ide tartozik még a különleges szállítási, raktározási, reklám, stb. merültek fel.

Egyéb közvetlen költségek

- **Korábban nem említett** költségeket kell elszámolni, amennyiben azok közvetlenül köthetők a termék előállításához.
- Az **Önköltségszámítási Szabályzatban** pontosan meg kell határozni, hogy mely költségek számolhatók el egyéb közvetlen költségként.
- Gépek, berendezések üzemeltetésével kapcsolatos felhasznált segédanyagok (kenőanyag) és fogyóanyagok értéke.
- Gépek, berendezések fenntartási költségei (bérleti díj, amortizáció, minőségi vizsgálatok díja)
- Gépek energiaköltségei (ha meghatározható),
- Gépek értékcsökkenési leírása.
- Minőségi vizsgálatok költségei a készletre vétel előtt, stb.

Sorszám	Megnevezés	Összeg
1	Közvetlen anyagköltség	
2	Közvetlen bérköltség	
3.	Közvetlen bérek járulékai	
4.	Gyártási különköltség	
5.	Értékesítési különköltség	
6.	Egyéb közvetlen költség	
7.	Közvetlen önköltség (1+2+3+4+5+6)	
8.	Üzemi általános költség	
9.	Szűkített önköltség (7+8)	
10.	A vállalkozás központi irányításának költségei	
11.	Elkülönített költségek	
12.	Teljes önköltség (9+10+11)	

Üzem általános költségei

- Itt mutatható ki minden az üzemben felmerült és közvetlenül el nem számolható költség. Körét és felosztását a vállalkozások határozzák meg.

Összetevői:

- Gépköltség: a termelési folyamatban részt vevő gépek és egyéb termelőberendezések üzemeltetésének és üzembe tartásának összes költsége.
- Egyéb üzemi általános költségek: minden nem gépköltségnek minősített üzemi általános költség (adminisztrációs kts, fűtés, világítás)

Szűkített önköltség

- A termékre (kalkulációs egységre) közvetlenül elszámolt költségek és a termékre felosztott üzemi általános költségek együttes összege.

Sorszám	Megnevezés	Összeg
1	Közvetlen anyagköltség	
2	Közvetlen bérköltség	
3.	Közvetlen bérek járulékai	
4.	Gyártási különköltség	
5.	Értékesítési különköltség	
6.	Egyéb közvetlen költség	
7.	Közvetlen önköltség (1+2+3+4+5+6)	
8.	Üzemi általános költség	
9.	Szűkített önköltség (7+8)	
10.	A vállalkozás központi irányításának költségei	
11.	Elkülönített költségek	
12.	Teljes önköltség (9+10+11)	

A vállalkozás központi irányításának költségei

- Ide tartozik a vállalkozás központi igazgatási és fenntartási költségei.
- Pl: ügyviteli általános költségek, személyszállító járművek amortizációja és üzemeltetési kts., műszaki-gazdasági irányítás bérköltségei, reprezentációs kts.

Elkülönített költségek

- A vállalat által a Számviteli törvény figyelembevételével meghatározott költségek mutathatók ki. (kutatás, fejlesztés)

Teljes önköltség

- A közvetlen és az általános költségek együttes összegének termékegységre jutó része.
- A közvetlen önköltségig kötelező kalkulálációt készíteni.

Köszönöm a figyelmet!

